

HRIECHY CUDZOLOŽSTVA A VRAŽDY V KONTEXTE STARÉHO A NOVÉHO ZÁKONA

Štefan PRUŽINSKÝ

Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, Prešov,
Slovenská republika

Vo svojom všeobecnom liste svätý apoštol Jakub píše: „Lebo ten, kto povedal: „Nescudzoložíš,“ povedal aj: „Nezabiješ.“ Ak teda aj nescudzoložíš, ale zabiješ, stal si sa priestupníkom zákona“ (gr. ὁ γὰρ εἰπὼν μὴ μοιχεύσης, εἶπε καὶ μὴ φονεύσης· εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις, φονεύσεις δέ, γέγονας παραβάτης νόμου; csl. Рєкѣи бо: не прєлєбѣи сотворѣши, рєкѣзѣ ѣти не оубѣѣши. ꙗкоже же не прєлєбѣи сотворѣши, оубѣѣши же, бѣѣзѣ ѣти прєстѣпникѣзѣ законѣ). Zo slov vyššie uvedeného verša je zrejmé, že narušiteľ akéhokoľvek Božieho prikázania, je narušiteľom nielen základného princípu lásky k Bohu a k blížnemu, ale je vinný aj vo vzťahu k všetkým prikázaniam, k celému Božiemu Zákonu.

Ako príklad apoštol Jakub uvádza prikázania „nescudzoložíš“ a „nezabiješ“. Kto splnil jedno z nich, ale druhé narušil, ten narušil celý zákon, vrátane toho prikázania, ktoré zdanlivo splnil. Ten, kto cudzoloží, ten usmrcuje aj svoju dušu, aj dušu ženy, s ktorou cudzoloží. A naopak, ten, kto zabíja, ten zrádza aj lásku k Bohu a blížnym, vnútorne sa vyčleňuje z Cirkvi, svoje srdce dáva satanovi a duchovne cudzoloží s cudzími a falošnými modlami tohto sveta. Je jedno, či touto modlou sú veci, peniaze, sláva, moc alebo cudzia žena. Žiadnej z týchto vecí a osôb nemala patriť naša duša ani telo.

Zo slov „lebo ten, kto povedal“ vyplýva, že spoločný základ a vzájomná spätosť všetkých prikázaní spočíva v ich spoločnom Pôvodcovi. Ten istý Boh „vyslovil“ a dal nám všetky prikázania, preto porušením ktoréhokoľvek z nich hrešíme proti tomu istému Bohu, proti „Božej vôli“³¹⁸ ako celku, proti tomu istému princípu Jeho lásky, ktorá je základom všetkých Jeho slov a ustanovení. A naopak zachovávaním princípu lásky prejavujeme úctu k Bohu i k všetkým prikázaniam a slovám, ktoré pochádzajú od Neho. Preto „ten, kto miluje

³¹⁸ GRYGLEWICZ, F. 1959. *Listy Katolickie*, Poznań : Pallottinum, 1959. s. 85.

blížneho, nebude ani cudzoložiť, ani zabíjať“³¹⁹, „ani kradnúť, ani ohovárať, ani krivo prisahať, ani falošne svedčiť, ani nič iné, čo zakazuje zákon. Bude sa snažiť zachovávať všetky prikázania a ten, kto zachováva všetky prikázania, samozrejme miluje aj Boha z celého svojho srdca, duše a sily“³²⁰.

Vražda aj cudzoložstvo sú skutky, ktoré nie sú charakteristické pre priateľa človeka, ale naopak „sú vlastné nepriateľovi, ktorý sa presne takto správa voči blížnemu“³²¹. Žena, ktorá podviedla cudzoložstvom svojho muža alebo muž, ktorý podviedol manželku, zachovali sa ako nepriatelia, ako tí, ktorí ublížili, zranili a zradili kedysi najbližšieho človeka. Cudzoložstvo tak isto ako vražda nie je pasívne alebo nevinné zlo, ale aktívne nepriateľstvo. Vražda aj cudzoložstvo sú „rovnako zlé“³²².

Na druhej strane k naozaj kresťanskému manželskému spolužitiu nestačí iba manželská vernosť, ale aj zdržiavanie sa od násilia, nenávisti a hnevu, čiže od skutkov, ktoré sú podľa Christa a apoštola Jána tiež vraždou a previnením sa voči prikázaniu nezabiješ³²³. Tak isto ako v manželskom živote, aj vo všeobecne cirkevnom, či dokonca aj v spoločenskom živote má kresťan dbať na to, aby popri budovaní osobnej duchovnosti a mravnej čistoty nezabúdaj aj na rovnako dôležitú snahu nespôsobiť ujmu nikomu zo svojich bratov alebo blížnych napríklad vláčením po súdoch³²⁴, nemilosrdným vymáhaním dlhov, intrigami, krivým svedectvom a podobne. Apoštol Jakub teda kladie dôraz aj na „nepominuteľnosť a prvotnosť záväzkov bratskej pospolitosti, ktoré nutne

³¹⁹ ФЕОФИЛАКТ БОЛГАРСКИЙ, бл. 2009. *Толкование на Деяния и послания святых апостолов*. Том I.. Москва : Сибирская Благозвонница, 2009, s. 316.

³²⁰ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΠΟΡΕΙΤΟΥ, οσ. 1986. *Ερμηνεία εις τὰς επτα Καθολικάς Ἐπιστολάς τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων Ἰακώβου, Πέτρου, Ἰωάννου καί Ἰούδα*, 3. vyd. Θεσσαλονίκη : Ἐκδοσις Ἀδελφότητος «Κυψέλη», 1986, s. 87.

³²¹ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΟΥ, επ. Τρικκης. Ὑπομνήματα εις τὰς καθολικάς Ἐπιστολάς. Ἰακώβου Ἀποστολου η καθολική επισολή. In MIGNE, J.-P. 2006. *ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ (Patrologia Graeca)*. Τομος 119. Αθήναι : Κέντρον Πατερικῶν Εκδόσεων (ΚΕ.Π.Ε.). 2006. p. 476.

³²² SOUČEK, J. B. 1968. *Dělná víra a živá naděje, Výklad epištoly Jakubovy a první epištoly Petrovy*. Praha : Kalich, 1968, s. 46.

³²³ Pozri Mt 5, 21-22; 1Jn 3, 15; Sir 34, 22.

³²⁴ Pozri Jk 2, 6.

zahŕňajú aj hospodársku a sociálnu oblasť³²⁵. Na sociálny význam prikázaní o vražde a cudzoložstve poukazoval aj Filón Alexandrijský³²⁶.

Prikázania, ktoré uvádza apoštol Jakub sú zjavne citované zo starozákonného Desatora³²⁷, ktoré apoštol Jakub aj všetci čitatelia dobre a dôverne poznali. Tieto prikázania spomína aj Isus Christos, evanjelisti a apoštol Pavol ako veľmi dôležité a centrálne v Zákone³²⁸. Ako príklad boli vybraté preto, lebo „obidve tieto prikázania hovoria o láske k blížnemu, v dôsledku čoho porušenie jedného z nich jasne hovorí o narušení lásky vo všeobecnosti, tej lásky, ktorou je naplnený celý zákon“³²⁹. Dodržiavanie týchto prikázaní je mimoriadne dôležitým prejavom lásky k blížnemu, ku ktorej zachovávaní sa apoštol Jakub snažil nabádať adresátov listu. O ich mimoriadnom význame svedčí fakt, že medzi tými prikázaniami desatora, ktoré hovoria o vzťahu k blížnym, sa nachádzajú na prvých dvoch miestach, a tiež to, že ich porušenie bolo v Starom Zákone trestané smrťou³³⁰.

Slová tohto verša hovoria o nesprávnosti konania všetkých tých ľudí, ktorí vyberajú z Evanjelia len niektoré slová a iba tie prikázania, ktoré im vyhovujú, a ostatné ignorujú, či dokonca spochybňujú ich pravdivosť a užitočnosť pre človeka. Takýmto spôsobom „vytvárajú svoje vlastné evanjelium... Akoby povedali Bohu: Nevieš, čo hovoríš! My sme múdrejší ako Ty. Zničíme Tvoje zákony a vytvoríme svoje, ľudskejšie a slobodnejšie. Výsledkom je pokračujúci rozklad spoločnosti, otrasenie rodinných väzkov a ešte väčšie zotročenie ľudí“³³¹.

Všetky rozličné formy hriechov podliehajú súdu jediného Božieho zákona, v duchu ktorého „aj humanizmus (bez Božích zákonov), hoci nie je hriechom,

³²⁵ SOUČEK, J. B. 1968. *Dělná víra a živá naděje, Výklad epištoly Jakubovy a první epištoly Petrovy*. Praha : Kalich, 1968, s. 46.

³²⁶ Pozri HOPPE, R. 2001. *List Jakubův*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 53.

³²⁷ 5M 5, 6-21; 2Mjž 20, 13-14.

³²⁸ Pozri Mt 5, 21. 27; 19, 18; Mk 10, 19; Lk 18, 20; Rm 13, 9.

³²⁹ ЯРОШЕВСКИЙ, Г. Иером. 1901. *Соборное Послание св. Апостола Иакова*. Киевъ 1901, s. 166.

³³⁰ 3M 20, 10; 24, 17.

³³¹ ΑΕΡΑΚΗ, Δ. Γ. Αρχημ. 2008. *Ἡ Ἐπιστολή τοῦ Ἰακώβου*. 1. vydanie. Ἀθήνα : Ἐκδοσις Ἀδελφότητος «Κυψέλη», 1986, s. 56.

nie je ani zásluhou (Mt 5, 46), aj farizejstvo, ktoré je ľuďom také odporné..., je veľká nečistota. Pretože nebyť otvoreným nepriateľom viery, nekonať do neba volajúcu nespravodlivosť, občas prejavovať dobrodenie, vyhýbať sa škodlivému prebytku, čiže povedané v krátkosti plniť si iba nevyhnutné a vonkajšie povinnosti človeka, znamená iba vápnom bieliť svoj hrob (Mt 23, 27), znamená mať spravodlivosť zákonníkov a farizejov, ktorá neprivádza do nebeského kráľovstva (Mt 5, 20). V čom teda spočíva... splnenie zákona? Ako hovorí iný apoštol, „ten, kto miluje blížneho, vyplnil zákon...“, naplnením zákona je láska (Rim 13, 8. 10), avšak láska úplná. Prečo? Pretože láska je dušou zákona. Tak, ako duša oživuje a hýbe celým telom, tak láska dáva tomu, kto plní zákon, silu k tomu, aby ľahko plnil prikázania, ktoré v takom prípade podľa apoštola „nie sú ťažké“ (1Jn 5, 3) pre človeka“³³².

Ochota plniť celý Boží Zákon a v ničom sa voči nemu neprehrešovať tvorí podstatu kresťanskej cnosti poslušnosti, ktoré je „vtedy (Bohom) prijímaná, keď človek robí všetko s pohľadom sústredeným na Božiu vôľu. Naopak neposlušnosť sa odsudzuje v každom prípade ako opovrhovanie autoritou a vládou Boha. Nezachovávaním Božieho zákona v akomkoľvek bode hanobíme autoritu Toho, ktorý nám dal zákon, ktorý platí pre nás“³³³.

Celé poukázanie v predchádzajúcich veršoch na to, že všetky prikázania v Božom Zákone spolu súvisia, že žiadne porušenie akéhokoľvek prikázania netreba považovať za bezvýznamné, má za cieľ dokázať, že aj uprednostňovanie jedných ľudí pred druhými, pred čím dôrazne varuje apoštol Jakub, je hriech ako každý iný. Nie je to ani maličkosť, ani prejav lásky, hoci sa to niekomu môže zdať, ale hriech, ktorý môže človeka úplne postaviť proti Bohu a Jeho Zákonu a celkom ho zbaviť Božej blahodate a Božej prítomnosti. Pretože je to hriech proti láske, je rovnako závažný ako oveľa viditeľnejšie a zjavne veľké zločiny.

Pozoruhodná je aj skutočnosť, že prikázania „nescudzoložíš“ a „nezabiješ“ apoštol Jakub uvádza nie v takom poradí, v akom sa nachádzajú

³³² КИБАЛЬЧИЧЪ, I. 1882. *Св. Іаковъ, братъ Господень*. Черниговъ : Земская типография, 1882, s. 75-76.

³³³ ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ, Π. Ν. 1996. *Ἑπόμνημα εἰς τὰς Ἐπιστολάς τῆς Καινῆς Διαθήκης*. τ. 3. 4. vyd. Ἀθήναι : Ἐκδοσις Ἀδελφότητος Θεολόγων «Ο Σωτηρ», 1996, s. 248.

v mazoretskom texte Starého Zákona, kde sú prehodené, ale v takom, v akom ich uvádza Septuaginta³³⁴.

Zoznam bibliografických odkazov

- ΑΕΡΑΚΗ, Δ. Γ. Αρχημ. 2008. *Ἡ Ἐπιστολή τοῦ Ἰακώβου*. 1. vydanie. Ἀθήνα : Ἐκδοσις Ἀδελφότητος «Κυψέλη», 1986.
- BIBLIA. *Slovenský ekumenický preklad s deuterokanonickými knihami*. 1. vyd. Banská Bystrica : Slovenská biblická spoločnosť, 2008. ISBN 978-80-85486-48-3.
- БИБЛИЯ. *Книги Священного Писания Ветхого и Нового Завета на церковнославянском языке*. 2. vyd. Москва : Российское библейское общество, 1993. ISBN 5-85524-009-6.
- ФЕОФИЛАКТ БОЛГАРСКИЙ, бл. 2009. *Толкование на Деяния и послания святых апостолов*. Том I.. Москва : Сибирская Благовзвонница, 2009. ISBN 978-5-91362-178-8.
- GRYGLEWICZ, F. 1959. *Listy Katolickie*, Poznań : Pallottinum, 1959.
- НОРРЕ, R. 2001. *List Jakubův*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2001. ISBN 80-7192-498-9.
- ЯРОШЕВСКИЙ, Г. Иером. 1901. *Соборное Послание св. Апостола Иакова*. Киевъ 1901.
- КИБАЛЬЧИЧЪ, I. 1882. *Св. Иаковъ, братъ Господень*. Черниговъ : Земская типография, 1882.
- ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ, οσ. 1986. *Ερμηνεία εἰς τὰς ἐπτα Καθολικάς Ἐπιστολάς τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων Ἰακώβου, Πέτρου, Ἰωάννου καί Ἰούδα*, 3. vyd. Θεσσαλονίκη : Ἐκδοσις Ἀδελφότητος «Κυψέλη», 1986.
- NOVUM TESTAMENTUM GREECUM, editio Critica maior, IV. *Catholic letters. Part 1. Text. Installment 1. James*. Red. B. Aland a kol. 2. vyd. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1997. ISBN 3-438-05600-3.
- ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΟΥ, επ. Τρικκης. Ὑπομνήματα εἰς τὰς καθολικάς Ἐπιστολάς. Ἰακώβου Ἀποστόλου η καθολική ἐπιστολή. In MIGNE, J.-P. 2006. *ΕΛΛΗΝΙΚΗ*

³³⁴ SEPTUAGINTA. edidit Alfred Rahlfs, Vol. I. 5. vyd. Stuttgart : Privilegierte Württembergische Bibelantalt, 1952, s. 296.

ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ (Patrologia Graeca). Τομος 119. Αθήναι : Κέντρον Πατερικών Εκδόσεων (ΚΕ.Π.Ε.), 2006. p. 456-509.

SEPTUAGINTA. edidit Alfred Rahlfs, Vol. I. 5. vyd. Stuttgart : Privilegierte Württembergische Bibelantalt, 1952.

SOUČEK, J. B. 1968. *Dělná víra a živá naděje, Výklad epistolý Jakubovy a první epistolý Petrovy*. Praha : Kalich, 1968.

ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ, Π. Ν. 1996. *Υπόμνημα εις τὰς Ἐπιστολάς της Καινῆς Διαθήκης*. τ. 3. 4. vyd. Ἀθήναι : Ἐκδοσις Ἀδελφότητος θεολόγων «Ο Σωτηρ», 1996.

SIN OF ADULTERY AND MURDER IN CONTEXT OF OLD AND NEW TESTAMENT

Štefan PRUŽINSKÝ, lecturer, Orthodox Theological Faculty, University of Prešov in Prešov, Masarykova 15, 08001 Prešov, Slovakia, stefan.pruzinsky@unipo.sk, tel. 0517724729

Abstract

The article deals with examination of the relation of sins of adultery and murder with the commandment of love and with the law of God as a whole. Murder and adultery are not only spiritual and moral offenses, but their implementation brings also significant social implications.

Keywords

Adultery, murder, the law of God, love, God's will